

بررسی وضعیت ایمنی با روش خود ممیزی Safety Audit در شرکت شیشه همدان

بهزاد فولادی دهقی^۱، لیلا ابراهیمی قوام آبادی^۱، مسن احمدي^۱، ایرج ابراهیمیان^۲

۱- دانشجویان کارشناسی ارشد بهداشت حرفه ای دانشگاههای علوم پزشکی همدان و تهران

۲- کارشناس مسئول ایمنی و بهداشت شرکت شیشه همدان

چکیده

هدف از این مطالعه تعیین وضعیت ایمنی در شرکت شیشه همدان قبل و بعد از اجرای قوانین ومقررات ایمنی و بهداشت به شکل مدون و منظم توسط روش خود ممیزی می باشد. در این مطالعه شرکت شیشه همدان مورد بررسی قرار گرفته است، که بالغ بر ۵۰۰ نفر پرسنل در بخش های مختلف آن مشغول به فعالیت می باشند. جهت بر آورد شرایط و وضعیت شرکت از نظر رعایت اصول و مقررات ایمنی و بهداشت قبل از اجرای مدون و طبقه بندی شده مقررات ایمنی و بهداشت بیان شده توسط استانداردها در این زمینه، از چک لیست استاندارد شده خود ممیزی (توسط کمیسیون مشترک اتحادیه اروپا - Safety Audit) در این راستا استفاده شد. کلمات کلیدی: ایمنی - ممیزی - حادثه

مقدمه

با نگاهی به آمار منتشره در زمینه هزینه های حوادث و بیماریهای حرفه ای (انسانی، اقتصادی) در می یابیم که مبالغ هنگفتی به این امر اختصاص داده می شود. بطوری که از میان ۱۵۰ میلیون نفر کارگر در جامعه اروپا تقریباً ۱۰ میلیون نفر از ایشان هر ساله از حوادث کوچک وبزرگ شغلی یا بیماری ناشی از کار اثر پذیرفته و ۸۰۰۰ نفر از آنها جان می بازند. در همین راستا پرداخت هزینه های غرامت بدون احتساب هزینه های غیر مستقیم چیزی حدود ۲۰ میلیون یورو در سال است، و از آنجای که از کل صنایع موجود در کشور حدود ۹۳/۳٪ جز صنایع کوچک (زیر ۵۰ نفر) بوده و بالغ بر ۴۴٪ نیروی کار در این صنایع اشتغال دارند. بنابراین مدیریت، مسئول ایمنی و بهداشت محیط کار و صیانت از نیروی انسانی است. این نکته مورد توافق متخصصان علم مدیریت است که تنها ۱۵ درصد از مشکلات سازمان یا کارخانه ممکن است به وسیله کارکنان حل و کنترل شود، در صورتی که ۸۵ درصد این مشکلات را می توان از طریق مدیریت مهار نمود. از این رو توجه به اجرای صحیح و قانونی قوانین ومقررات ایمنی و بهداشت جهت حفظ و صیانت هم از نیروی کار و هم از منابع مالی امری ضروری و حیاتی می باشد. که در این راستا ممیزی برای اجرای فرآیند، شناخت و ارزیابی نواقص و ریسک های حوادث طراحی شده است. اگر چه ممیزی در شرکت های بزرگ امری کاملاً عادی می باشد لکن در شرکت های کوچک و متوسط به دلایل مالی، بسیار کم و نادر صورت می پذیرد. در شرکت های کوچک تقریباً به طور متوسط چهار ساعت وقت لازم است تا فرمهای ((خود ممیزی - Safety Audit)) تکمیل گردند و این نقطه شروعی برای کارفرمایان و مسئولین مربوطه خواهد بود تا طرح عملیاتی خود را به منظور بررسی شرایط کاری تدوین نمایند.

از این رو با توجه به وجود انواع روشهای قابل اجراء در زمینه ایمنی و بهداشت، می توان بیان داشت که یکی از راحتترین، سریعترین و کاراترین روش ها جهت تعیین وضعیت شرکت ها، صنایع و کارخانه های بزرگ یا کوچک روش خود ممیزی می باشد.

مراحل اجرای برنامه خود ممیزی در شش فاز تعریف شده انجام گرفته است که به شرح زیر می باشند:

فاز اول :

بررسی وضعیت موجود در شرکت قبل از اقدام به پیاده سازی مدون و هماهنگ قوانین و مقررات ایمنی و بهداشت ، که در این مرحله اطلاعات را در زمینه های مختلف (فردی ، تجهیزاتی ، سازمانی و محیط) طبق فرمها و چک لیست های مربوطه جمع آوری نموده.

فاز دوم :

استخراج ، تجزیه و تحلیل ، تعیین نقاط ضعف و قوت موجود در شرکت با توجه به داده های جمع آوری شده از مرحله اول .

فاز سوم :

تعیین اولویت ها ، نیازها و کانون های بحرانی با توجه به نتایج حاصل از مرحله دوم در راستای حل ، حذف و یا کاهش نقاط ضعف و افزایش نقاط قوت ، با توجه به اهداف راهبردی مدیریتی موجود در شرکت و هم چنین اهداف بلند مدت و کوتاه مدت ایمنی و بهداشت.

فاز چهارم :

اجراء دستور العمل ها ، قوانین و مقررات ایمنی و بهداشت در کل شرکت و اقدام جهت رفع و حل مشکلات موجود با توجه به نتایج مرحله سوم و هم چنین آموزش مستمر پرسنل .

فاز پنجم :

ارزیابی ، ارزشیابی و خود ممیزی دوباره در پایان مدت زمان تعیین شده جهت تعیین میزان پیشرفت در کار ، اهداف و بهبود وضعیت و هم چنین تعیین نقاط ضعف و قوت در این مرحله جهت بازبینی و اصلاح روش انجام کار. در این مرحله طبق فرم ها و چک لیست های Safety Audit ارزیابی مجدد انجام گرفته و نتایج جهت ارزیابی و مقایسه از اطلاعات جمع آوری شده استخراج گردید.

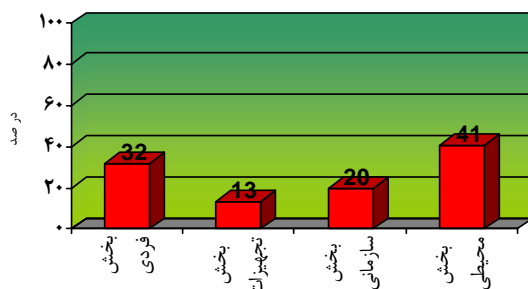
فاز ششم :

مقایسه و ارزشیابی بین نتایج حاصل از فاز اول و پنجم جهت تعیین میزان اثر و کارائی اجرای مدون و هماهنگ آیین نامه ها و دستور العمل های مندرج در استانداردها جهت بهبود وضعیت موجود در شرکت .

نتایج

نتایج حاصل از این مطالعه ، وضعیت ایمنی و بهداشت شرکت را قبل از اجرای مدون اصول و مقررات ایمنی و بهداشت به شرح :

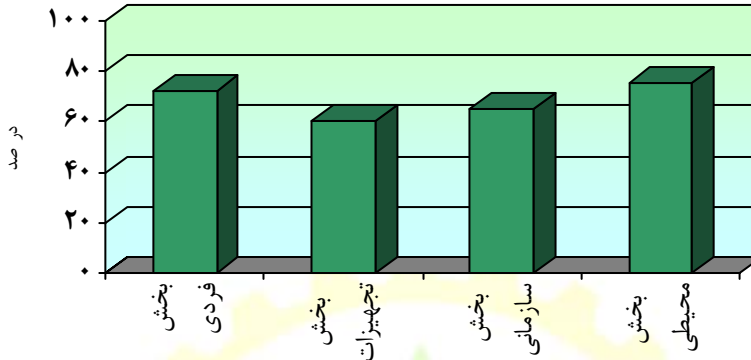
بخش فردی با امتیاز ۳۲٪ ، بخش تجهیزات با امتیاز ۱۳٪ ، بخش سازمانی با امتیاز ۲۰٪ و بخش محیط با امتیاز ۴۱٪ نشان داده است (نمودار ۱) .

نمودار ۱- شرایط موجود در شرکت قبل از اجرای ممیزی

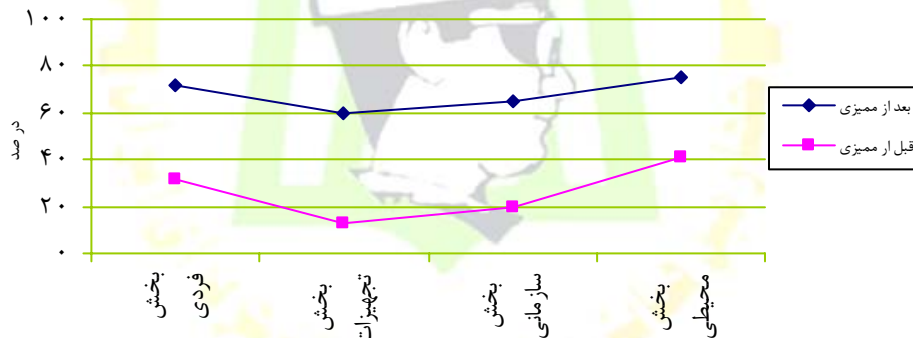
هم چنین نتایج فاز دوم خود ممیزی به شرح :

بخش فردی با امتیاز ۷۲٪، بخش تجهیزات با امتیاز ۶۰٪، بخش سازمانی با امتیاز ۶۵٪ و بخش محیط با امتیاز ۷۵٪ می باشد (نمودار ۲).

نمودار ۲- شرایط موهود در شرکت بعد از اجرای ممیزی

مقایسه شرایط موجود در شرکت قبل و بعد از اجرای مدون و هماهنگ آیین نامه ها و دستور العمل های مندرج در استانداردها با توجه به نتایج حاصل از فاز اول و پنجم به شرح زیر می باشد (نمودار ۳).

نمودار ۳- مقایسه شرایط موهود در شرکت قبل و بعد از اجرای ممیزی

با مراجعه به جدول ارزیابی روش خود ممیزی امتیازات بخش اول (قبل) در محدوده امتیازی کمتر از ۲۵٪ و ۲۵٪ تا ۵۰٪ قرار دارند که نشان دهنده وضعیت نامطلوب می باشد، و امتیازات بخش دوم (بعد) در محدوده امتیازی ۵۰٪ تا ۷۵٪ قرار دارند که نشان دهنده وضعیت متوسط می باشد (جدول ۱ و ۲).

جدول ۱: وضعیت بخش های مختلف شرکت قبل از اجرای ممیزی

وضعیت و امتیاز بخش	خیلی خوب ۷۵-۱۰۰	متوسط ۵۰-۷۵	بحرانی ۲۵-۵۰	نامطلوب و زمان عمل ≥ ۲۵
فردی			*	
تجهیزاتی				*
سازمانی				*
محیط			*	

جدول ۲: وضعیت بفش های مختلف شرکت بعد از اجراء ممیزی

وضعیت و امتیاز بخش	خیلی خوب ۷۵-۱۰۰	متوسط ۵۰-۷۵	بحرانی ۲۵-۵۰	نامطلوب و زمان عمل ≥ 25
فردی		*		
تجهیزاتی		*		
سازمانی		*		
محیط		*		

نتیجه گیری و بحث

با توجه به نتایج حاصل از خود ممیزی در موقعیت قبل و بعد اجرا قوانین و مقررات ایمنی و بهداشت مشخص گردید که انجام پراکنده و بدون برنامه ریزی مدون قوانین و مقررات ایمنی و بهداشت اثر چندانی در بهبودی وضعیت ایمنی و بهداشت نخواهد داشت و این امر جز ایجاد هزینه های سربار و بدون هدف که نتیجه خاصی به دنبال نداشته و باعث بد بینی مدیریت و پرسنل به کارائی و توانایی اصول ایمنی و بهداشت در رفع و حل معضلات مربوطه خواهد شد، بنابراین تنها با یک برنامه ریزی مدون و قانونمند می توان قدمهای محکم و با پشتیبوانه ای را در راستای اجرا قوانین و مقررات ایمنی و بهداشت برداشته و در هر لحظه نقاط ضعف و قوت را بررسی نموده و استراتژی های لازم را جهت بهبود وضعیت اعمال نمود.

منابع

- ۱- راهنمای خود ممیزی برای سازمان های کوچک و متوسط ، مترجم : علی رضا ذکایی ، انتشارات : فن و هنر، ۱۳۸۱
- ۲- قانون کار ، انتشارات وزارت کار و امور اجتماعی ، مصوب ۱۳۶۸
- ۳- سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای ، OHSAS 18001 ، ترجمه: مینو نمازی ، ناصر صادقی فرد. چاپ سوم ، ۱۳۸۱

4- HSE BOOK, SAFETY AUDIT OF DOUNREAY, 1998

5- Ian Sutton, Process Safety Audit & Checklists, vol1, 2002-2003